

Voortgangsrapport Programmatische Aanpak Stikstof 2024 - Synthese

Context

Op 24 januari 2024 keurde het Vlaams Parlement het voorstel van decreet over de programmatische aanpak stikstof (het 'Stikstofdecreet') goed, waarna de Vlaamse Regering het op 26 januari 2024 heeft bekrachtigd en afgekondigd. Het Stikstofdecreet bevat doelstellingen en maatregelen om de impact van stikstofneerslag op habitatrictlijngebieden (SBZ-H) in Vlaanderen structureel terug te dringen. De verschillende (bron)maatregelen van dit decreet moeten tegen eind 2030 zorgen voor een afname in de totale jaarlijkse uitstoot van ammoniak met 40,3% (t.o.v. 2015). Voor de uitstoot van stikstofoxiden voorziet het decreet een daling met 45,0%. Voor de (deel)sectoren varkens, pluimvee, rundvee en mestverwerkingsinstallaties worden aparte doelstellingen geformuleerd. Het Stikstofdecreet beoogt ook een efficiënte en stabiele vergunningverlening. Als basis voor vergunningverlening van individuele projecten die stikstof uitstoten, bevat het decreet beoordelingskaders voor de effecten van stikstofdepositie via lucht ten aanzien van SBZ-H.

Het Stikstofdecreet legt verplichtingen vast rond monitoring, evaluatie en rapportering. Vanaf 2025 moet jaarlijks een voortgangsrapport opgemaakt worden dat minstens ingaat op de stikstoftoestand, resultaten van de monitoring, de voortgang van de uitvoering van bronmaatregelen en van de realisering van de doelstellingen. Het Voortgangsrapport PAS 2024 is een eerste in een reeks van rapporten die het Departement Omgeving in het kader van het Stikstofdecreet jaarlijks zal publiceren op [Stikstof in Vlaanderen | Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be). Dit rapport focust op de evolutie van de stikstofuitstoot en -deposities in Vlaanderen en op de toepassing van de drempelwaarden van de beoordelingskaders. Het Stikstofdecreet bepaalt immers dat de gecumuleerde effecten van de vergunningen, die verleend zijn met toepassing van de drempelwaarden, vanaf 2024 jaarlijks worden begroot met het oog op een evaluatie ervan door de Vlaamse Regering.

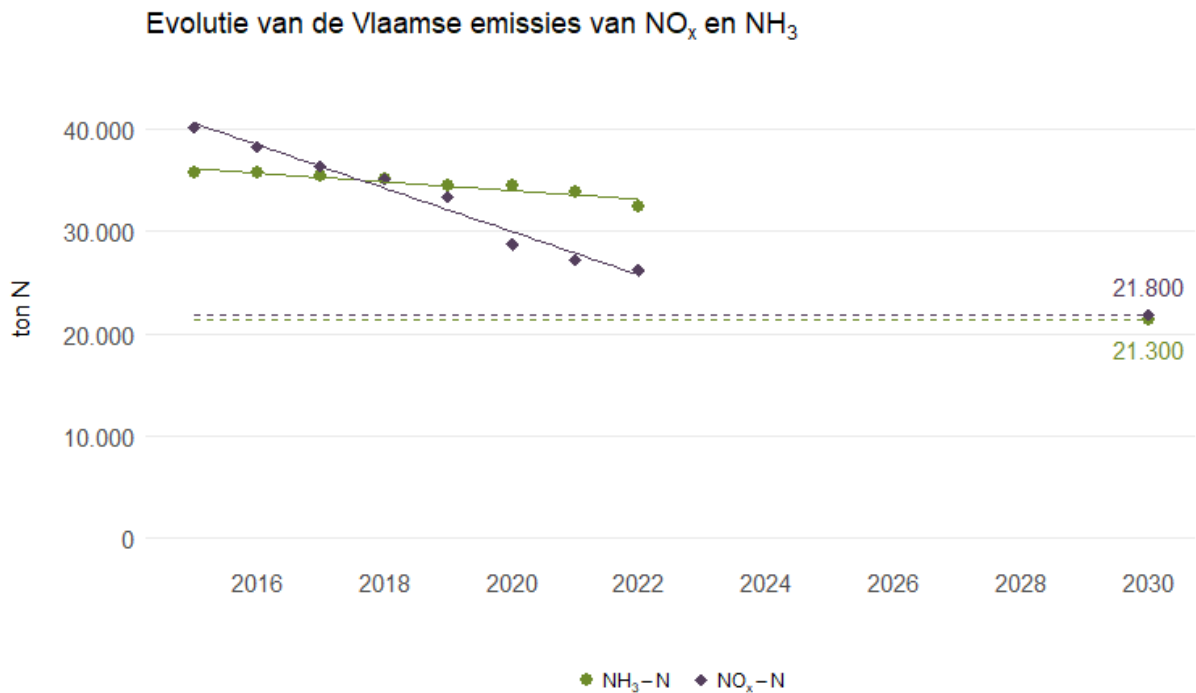
Het Stikstofdecreet trad in werking op 23 februari 2024. Het Voortgangsrapport PAS 2024 is gebaseerd op de meest recente monitoringsgegevens over de historische evolutie in stikstofuitstoot en -deposities in Vlaanderen. Deze hebben betrekking op de periode 2015 t.e.m. 2022. Eind 2024 kan de doorwerking van de maatregelen sinds de inwerkingtreding van het decreet nog niet ingeschat worden.

Dit voortgangsrapport bundelt gegevens die bij verschillende entiteiten van de Vlaamse administratie verzameld worden (waaronder de Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Landmaatschappij en het Departement Omgeving), en bouwt verder op analyses die uitgevoerd zijn door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek. Volgende entiteiten leverden expertise aan bij opmaak van het rapport en/of traden op als lector: de Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Landmaatschappij, het Agentschap Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek.

Evolutie stikstofemissies tussen 2015 en 2022

De totale Vlaamse stikstofuitstoot kent een dalende trend¹. Tussen 2015 en 2022 is de uitstoot van stikstofoxiden en ammoniak respectievelijk met 35% en 9% gedaald (Figuur 1). Gebaseerd op de cijfers van 2022 is de doelafstand ten opzichte van de doelstellingen uit het Stikstofdecreet het grootst voor ammoniak.

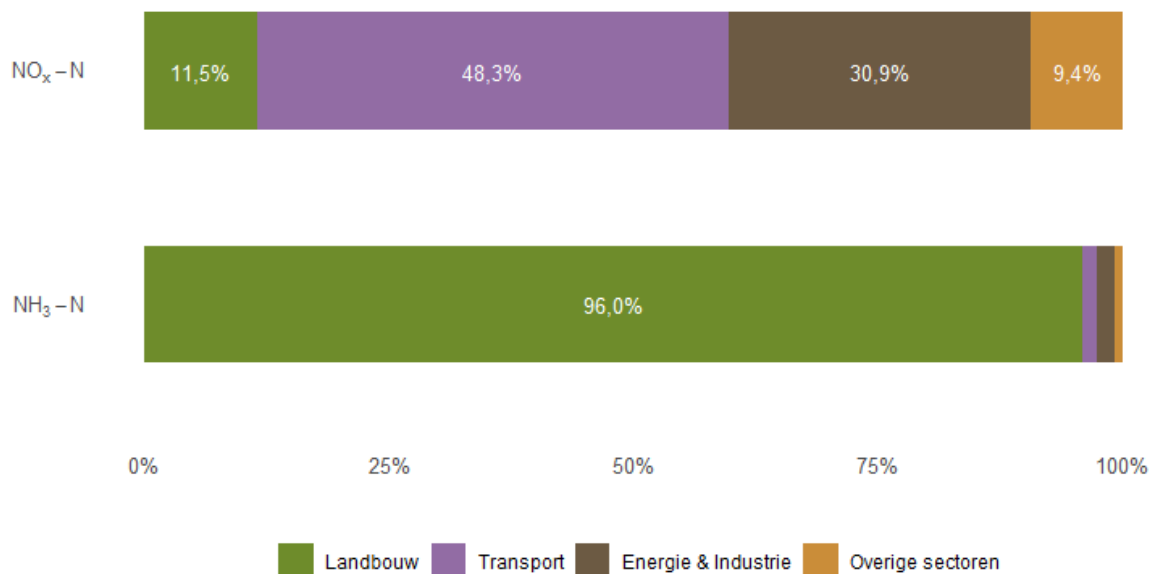
¹ De totale Vlaamse stikstofuitstoot is tijdens de periode 2000-2021 jaarlijks systematisch gedaald. In deze periode zijn de emissies van NO_x en NH₃ gedaald met respectievelijk 60% en 31% (VR2023 1503 MED0103/2 PAS Programmadocument).

Figuur 1: Jaaremissies van ammoniak (NH₃) en stikstofoxiden (NO_x) in Vlaanderen (in ton stikstof). De volle lijn is de lineaire regressie door de emissiepunten 2015-2022. De horizontale streepjeslijn is de emissiedoelstelling voor ammoniak en stikstofoxiden in 2030.

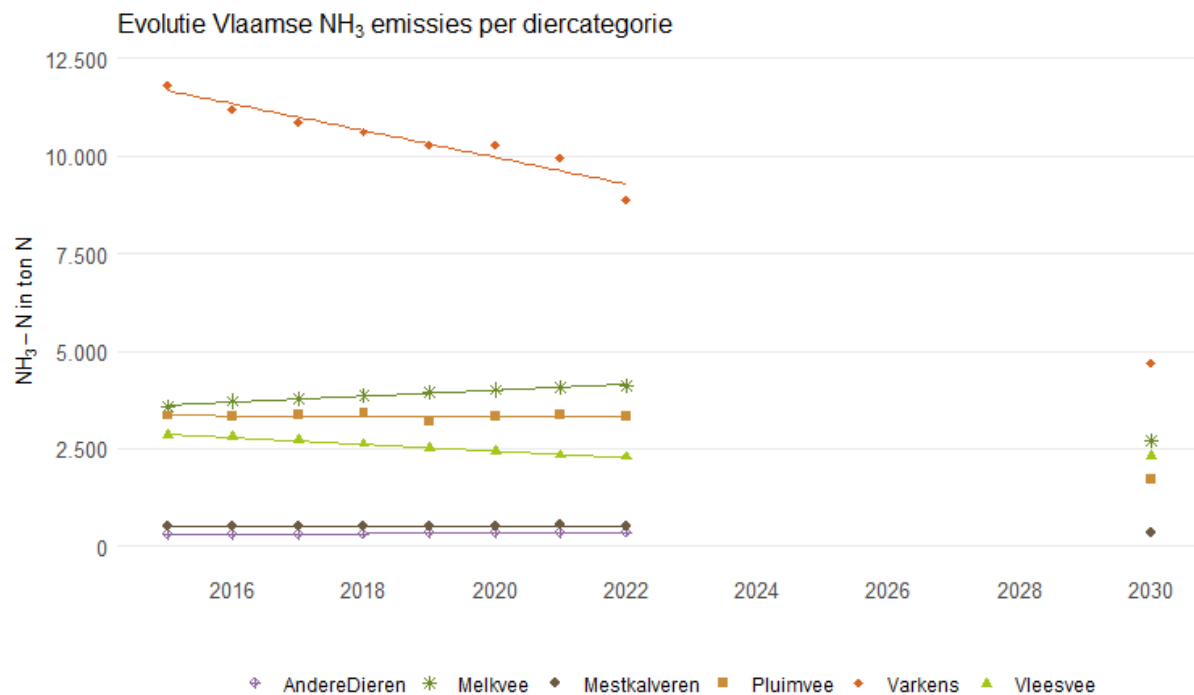
De bijdrage van de sectoren in de stikstofuitstoot is verschillend voor ammoniak en stikstofoxiden. De sector Landbouw was in 2022 verantwoordelijk voor 96% van de NH₃-uitstoot in Vlaanderen. De uitstoot van stikstofoxiden was in datzelfde jaar voor bijna 80% afkomstig van de sectoren Transport en Energie & Industrie (Figuur 2).

Bijdrage sectoren in de Vlaamse uitstoot van NO_x en NH₃ in 2022

Figuur 2: Bijdrage van de sectoren (in %) in de Vlaamse emissies stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH₃) in 2022. De percentages voor de bijdrage N-NH₃ voor de sectoren Transport, Energie & Industrie en Overige zijn respectievelijk 1,5%, 1,7% en 0,9%.

De afname in de Vlaamse ammoniakuitstoot is vooral toe te schrijven aan een daling van de stalemissies van de sector Landbouw tijdens de periode 2015-2022 (Figuur 3). Verbeterde stalsystemen en een kleinere varkensstapel zijn hier de voornaamste verklaringen.

Figuur 3: Evolutie Vlaamse ammoniakemissies (in ton N per jaar) uit de stallen voor de verschillende diercategorieën. De volle lijn is de lineaire regressie door de emissiepunten 2015-2022. Het punt 2030 is de emissiedoelstelling voor de verschillende diercategorieën tegen eind 2030. Voor de diercategorie Andere Dieren zijn geen doelstellingen geformuleerd.

Het Stikstofdecreet formuleert specifieke reductiedoelstellingen voor de stalemissies bij varkens, pluimvee, melk- en vleesvee en mestkalveren.

De ammoniakemissie uit niet-ammoniakemissiearme varkens- en pluimveestallen moet met 60% afnemen tegen 2030. Tussen 2015 en 2022 is de stikstofuitstoot uit varkensstallen met 25% gedaald. De vastgestelde trend ontwikkelt zich dus richting de doelstelling 2030. Tijdens de periode 2015-2022 is de varkensstapel aanzienlijk gekrompen en evolueert eveneens richting het vooropgestelde doel (-30% tegen eind 2030 t.o.v. 2015). Tijdens de beschouwde periode is de uitstoot uit pluimveestallen nagenoeg constant gebleven.

Binnen de diercategorie runderen zien we tegenovergestelde evoluties. Tussen 2015 en 2022 steeg de ammoniakuitstoot van melkvee en mestkalveren respectievelijk met 15 en 5%, terwijl de uitstoot van vleesvee daalde met 20%. Voor vlees- en melkvee wordt een reductie van 15% tegen 2030 tot doel² gesteld, voor mestkalveren een reductie van 20%. Voor vleesvee wordt die doelstelling in 2022 reeds bereikt. Voor melkvee en mestkalveren werd geen dalende emissietrend vastgesteld.

De ammoniakemissies uit mestverwerking vertoont veel schommelingen tussen de jaren, maar is met 27% gedaald ten opzichte van 2015. In de laatste twee jaren van de tijdsreeks (2021 en in het bijzonder 2022) is aanzienlijk minder mest verwerkt en geëxporteerd. Dat komt onder andere door een lagere mestproductie in die periode, voornamelijk als gevolg van een kleinere varkensstapel. De gerealiseerde

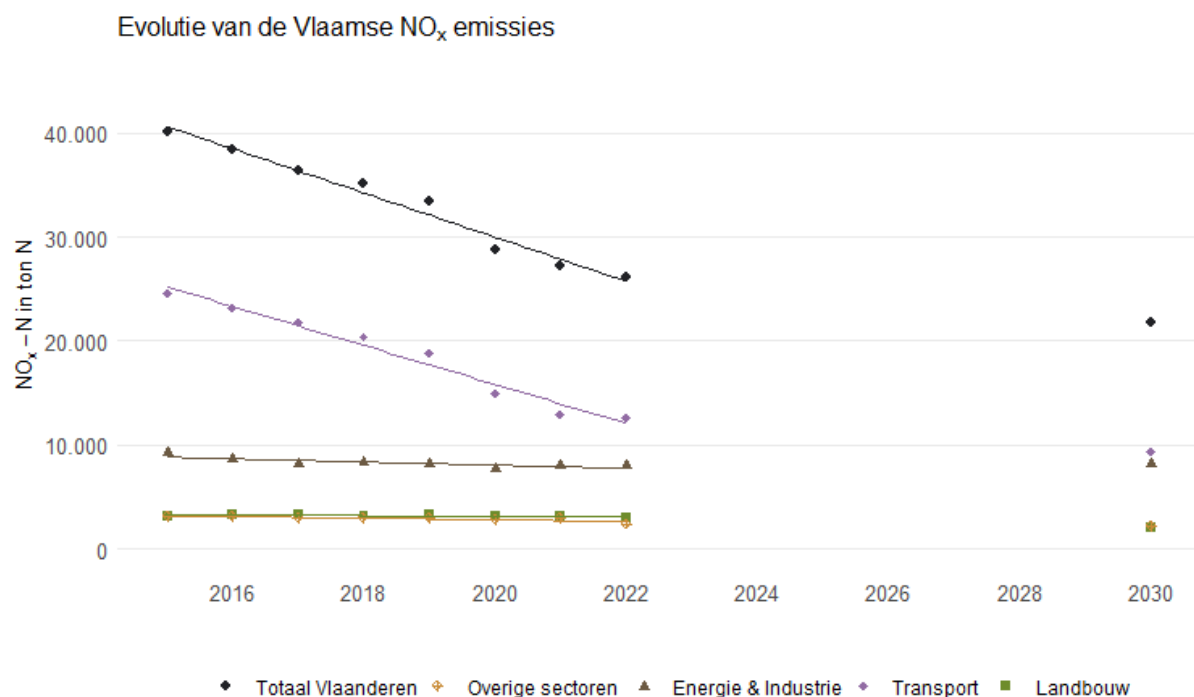
²In 2026 worden de reductiedoelstellingen binnen de rundveesector (melk- en vleesvee, mestkalveren) geëvalueerd en eventueel door de Vlaamse Regering bijgesteld.

afname in ammoniakuitstoot door mestverwerking ligt - op basis van de uitstoot in 2022 - in lijn met de vooropgestelde 30% emissiereductie tegen eind 2030.

De dalende emissietrend van stikstofoxiden in Vlaanderen is sterk gerelateerd aan de evolutie van de sector Transport tussen 2015-2022 (Figuur 4). Emissies van stikstofoxiden door Transport halveerden in deze periode.

De voornaamste verklaring voor die lagere transportemissies ligt bij de vergroening van het wagenpark. Sinds 2015 verminderde de uitstoot van stikstofoxiden door het transport over de weg met 59%. De dalende trend bij wegverkeer evolueert in de richting van het reductietraject voor 2030. Een belangrijke kanttekening hierbij is wel dat het aantal voertuigkilometers niet is afgenomen sinds 2015, en in vergelijking met 2020 zelfs gestegen is. Naast Wegverkeer is ook Scheepvaart een belangrijke bron voor stikstofoxiden. Ook die evolutie vertoont een dalende trend tijdens de beschouwde periode. Ook hier kan de daling (-28%) toegeschreven worden aan schonere motoren en een verschuiving naar andere brandstoffen. De emissies afkomstig van Luchtvaart op Vlaams grondgebied konden geen reducties optekenen in vergelijking met 2015.

Naast transportemissies is de uitstoot van stikstofoxiden door de sector Energie & Industrie in dezelfde periode gedaald met 12%. Die afname is meer uitgesproken bij Energie (-23%) in vergelijking met Industrie (-9%). De sector Landbouw liet een afname met 6% optekenen tussen 2015 en 2022.

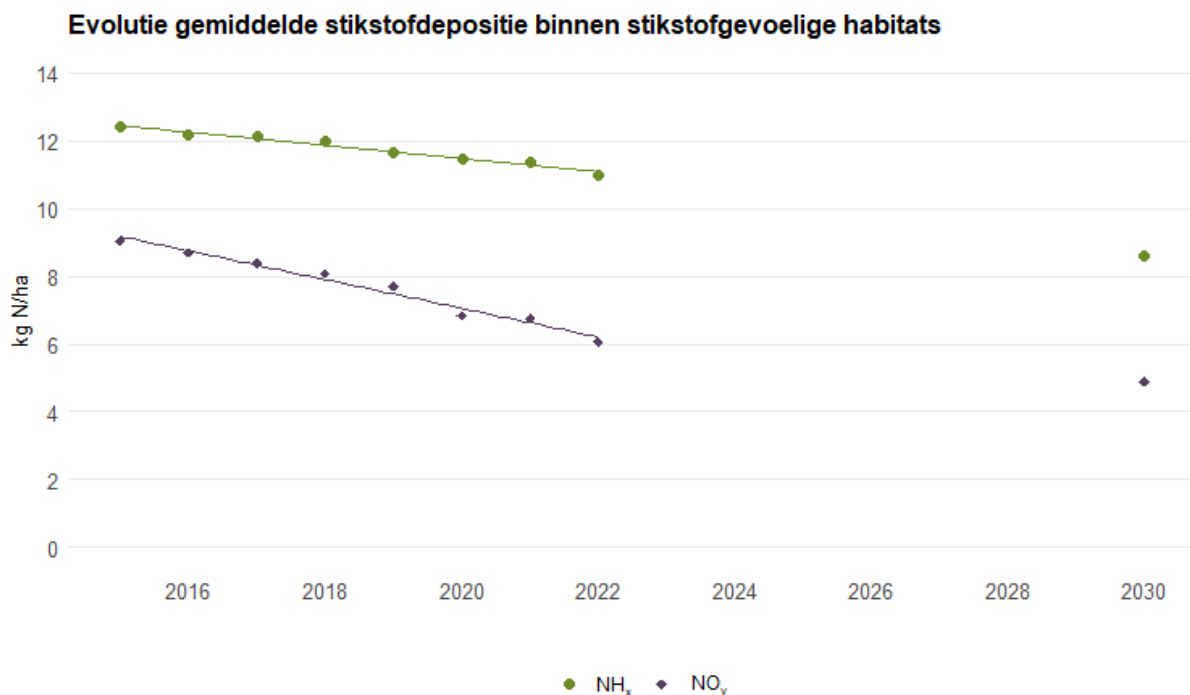

Figuur 4: Evolutie van de Vlaamse emissies van stikstofoxiden (Vlaams totaal én per sector, in ton N) voor de periode 2015-2022. De volle lijn is de lineaire regressie door de emissiepunten 2015-2022. Het punt 2030 is de doelstelling van 21,8 kton NO_x-N-in 2030 (Vlaanderen). Voor elke sector komt het punt 2030 overeen met de NO_x-doelstelling per sector tegen 2030 (Luchtbeleidsplan 2030 en Stikstofdecreet). De bijkomende verlaging van 2,2 kton NO_x door Wegverkeer zoals voorzien in de PAS zit vervat in deze berekening (artikel 52 Stikstofdecreet).

Stikstofemissies buiten Vlaanderen, afkomstig van omliggende buurlanden, beïnvloeden in belangrijke mate ook de stikstofimpact in Vlaanderen. In alle beschouwde landen (inclusief België) is de stikstofuitstoot gedaald tussen 2015 en 2022. Die afname is groter voor stikstofoxiden dan voor ammoniak.

Evolutie stikstofdeposities tussen 2015 en 2022

Tussen 2015 en 2022 is de totale stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitats binnen ³SBZ-H's gemiddeld gedaald met 21% (van 21,5 naar 17,0 kg N per hectare per jaar; Figuur 5). Deze daling is het gevolg van respectievelijke daling van emissies van stikstofoxiden en ammoniak. Per pollutant is dat een gemiddelde depositiereductie van stikstofoxiden (NO_y) met 33% en van ammoniak (NH_x) met 11%. Als we de emissietaakstelling voor stikstofoxiden en ammoniak naar een gemiddelde depositiewaarde voor alle SBZ-H's berekenen (zie Figuur 5) zien we dat de af te leggen weg voor ammoniakdepositie groter is dan voor stikstofoxiden op basis van de gegevens tot en met 2022. Die vaststelling is in lijn met de evolutie van de emissies.

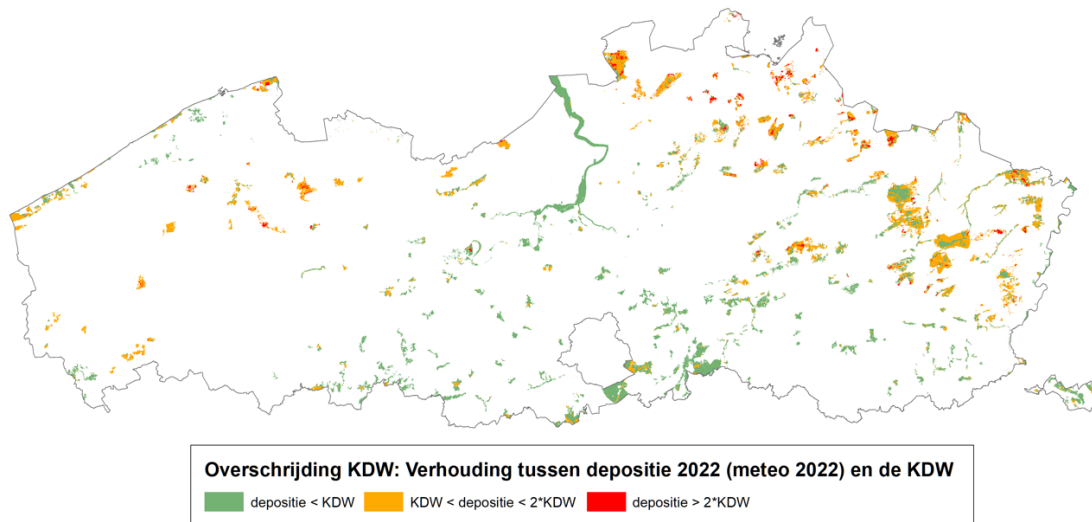
Figuur 5: Evolutie van de gemiddelde depositie (in kg N/ha/jaar) van ammoniak (NH_x) en stikstofoxiden (NO_y) op stikstofgevoelige habitats in SBZ-H in Vlaanderen, voor de periode 2015-2022. Punt 2030 komt overeen met de doorrekening van de decretale emissietaakstelling voor stikstofoxiden en ammoniak naar een gemiddelde depositie (uitgemiddeld over alle stikstofgevoelige habitats in SBZ-H's).

Ammoniakuitstoot levert in 2022 met 65% de grootste bijdrage aan de gemiddelde stikstofdepositie op de Vlaamse SBZ-H's. De overige 35% zijn afkomstig van bronnen van stikstofoxiden. In 2022 was 60% van de ammoniakdepositie op de SBZ-H's afkomstig van uitstoot door Vlaamse bronnen, voornamelijk vanuit de sector Landbouw. Voor stikstofoxiden is het patroon anders: 73% van de depositie van stikstofoxiden op de SBZ-H's is afkomstig van niet-Vlaamse bronnen. De sector Transport is de belangrijkste bron van het Vlaamse aandeel in de depositie van stikstofoxiden.

Depositie verschilt sterk tussen en binnen regio's en SBZ-H's in Vlaanderen (Figuur 6). Hoge stikstofdeposities van meer dan 32 kg stikstof per hectare per jaar (2022) komen lokaal voor in het centrum van West-Vlaanderen, het noorden van Antwerpen en in het noordoosten van Limburg. Wanneer we de stikstofdeposities afzetten ten opzichte van de kritische depositiewaarden (KDW), dan stellen we vast dat in 2022 op 52% van de oppervlakte stikstofgevoelig habitat in SBZ-H de KDW is

³ Speciale beschermingszones aangewezen met toepassing van de Habitatrichtlijn.

overschreden en dus op 48% geen sprake is van overschrijding van de KDW. Op 6% van de oppervlakte is de overschrijding meer dan het dubbele van de KDW.

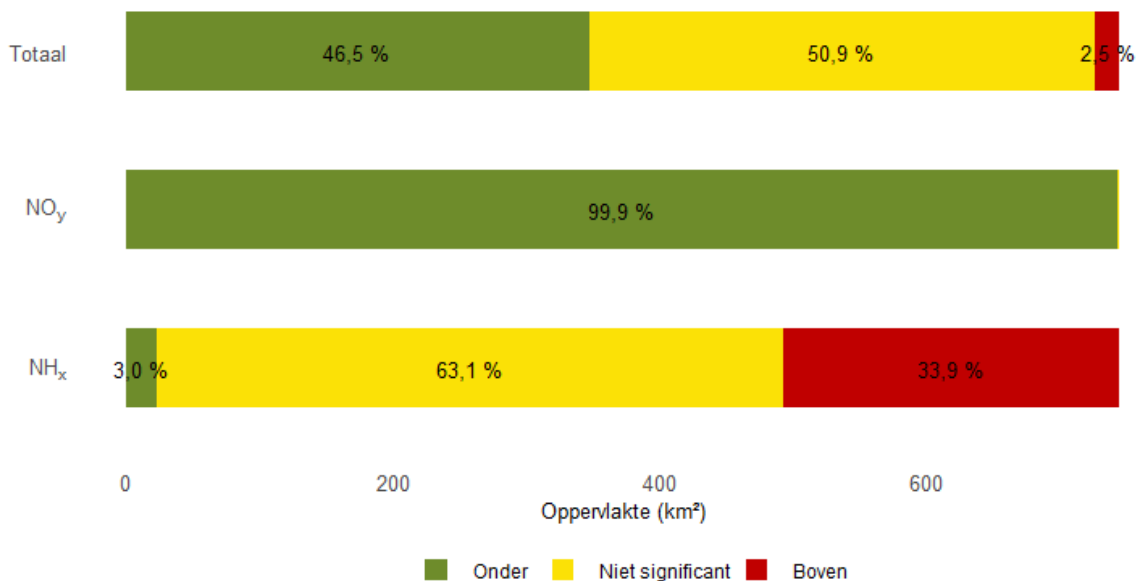

Figuur 6: Verhouding van de totale depositie in 2022 ten opzichte van de KDW (in %) op habitats in SBZ-H's. De groene kleuren betekenen dat de kritische depositiewaarde niet overschreden wordt, de oranje en rode kleuren geven de mate van overschrijding van de KDW aan.

Op heel wat locaties treedt een gunstige evolutie op tussen 2015 en 2022. Dat blijkt uit een detailanalyse van de 558 combinaties van SBZ en stikstofgevoelige habitattypes in Vlaanderen. Voor ruim zes op tien (61%) van deze combinaties is de overschrijding van de KDW in deze periode minstens gehalveerd ten opzichte van 2015. Als we de evolutie van de overschrijdingen in de overige combinaties onderzoeken, is de overschrijding in ruim drie op de tien (33%) van de combinaties minstens met 25% gereduceerd. In minder dan één op de tien (6%) van de gevallen is de gerealiseerde reductie kleiner dan 25%. Wanneer wordt ingezoomd op de maatwerkgebieden, merken we grote verschillen in overschrijding van de KDW op stikstofgevoelige habitattypes tussen deze gebieden. De grootste opgave blijft voor het Turnhouts Vennengebied.

Als we de gerealiseerde depositietrends (2015-2022) afzetten ten opzichte van de beoogde (decretale) depositietrend (2015-2030) (Figuur 7) zien we dat de depositietrend voor stikstofoxiden (NO_x) in bijna het volledige oppervlakte habitat in SBZ-H significant sneller daalde. Voor ammoniak (NH_x) is dit aandeel 3% van de oppervlakte.

Oppervlakte habitats in Vlaamse SBZ-H's met gerealiseerde depositietrend boven of onder de beoogde depositietrend

Figuur 7: Oppervlakte habitats in SBZ-H's (in km²) met gerealiseerde depositietrend onder, niet significant verschillend van, of boven de beoogde depositietrend, voor totale stikstofdepositie en voor de pollutanten (NO_y en NH_x) afzonderlijk.

Evaluatie beoordelingskaders

In uitvoering van het Stikstofdecreet wordt de toepassing van de beoordelingskaders voor vergunningverlening jaarlijks (vanaf 2024) geëvalueerd. Het decreet onderscheidt drie beoordelingskaders voor verschillende activiteiten en emissiebronnen:

- Beoordelingskader voor stationaire bronnen van stikstofoxiden;
- Beoordelingskader voor ammoniak van veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties;
- Beoordelingskader voor stikstofoxiden veroorzaakt door mobiliteitsgerelateerde projecten.

De beoordelingskaders gaan uit van drempelwaarden (*de minimis*), waaronder vergunningsplichtige exploitaties vrijgesteld zijn van een individuele passende beoordeling voor de impact van stikstofdepositie via lucht op SBZ-H's. De toepassing⁴ van die drempelwaarden mag de beoogde daling van de stikstofemissies (en bijhorende deposities) door de bronmaatregelen van het Stikstofdecreet, niet hypothekeren. Desgevallend past de Vlaamse Regering de drempelwaarden aan.

Voor de evaluatie van de drempelwaarden moeten de gecumuleerde effecten (emissies, deposities) van alle vergunningen, die verleend zijn met toepassing van de drempelwaarden, begroot worden. De evaluatie in 2024 kon zich enkel beroepen op de gekende vergunningsdossiers tussen 23 februari 2024 (inwerkingtreding van het Stikstofdecreet) en 30 november 2024, zoals geregistreerd in het Omgevingsloket. In deze periode werden 137 vergunningen onder 1%-drempel (NO_x-kader stationaire bronnen) en 9 vergunningen onder de 0,025%-drempel (NH₃-kader veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties) afgeleverd. In dezelfde periode zijn er 281 vergunningen afgeleverd volgens het NO_x-kader mobiliteitsgerelateerde projecten (9 voor verkeersdragende infrastructuurprojecten en 273 voor verkeersgenererende projecten). Naarmate een vollediger beeld

⁴ Artikel 54 van het Stikstofdecreet.

verkregen wordt van de vergunningen die verleend zijn met toepassing van de drempelwaarden, kunnen de cumulatieve effecten ervan worden begroot en afgezet ten opzichte van de beoogde emissiedaling van de emissiereducerende maatregelen van het Stikstofdecreet.

Omdat voor deze periode slechts een beperkte hoeveelheid gegevens beschikbaar zijn, wordt een meer uitgebreide analyse uitgevoerd op een ruimere dataset conform de methodiek die gehanteerd werd bij de passende beoordeling van het plan-MER van de Programmatische Aanpak Stikstof. Op basis van de reële (gerapporteerde) emissies van stikstofoxiden en ammoniak voor de jaren 2015 (referentiejaar PAS), 2021 en 2022 (meest recente emissiecijfers) worden alle bestaande emissiebronnen van vergunningsplichtige activiteiten met individuele impactscore onder de drempelwaarden geïdentificeerd binnen de sector Industrie & Energie voor het NO_x-kader en binnen landbouw (stallen en mestverwerkingsinstallaties) voor het NH₃-kader. Vervolgens worden de gecumuleerde effecten van deze bronnen begroot. Deze mogen op zich geen aanleiding geven tot een overschrijding van de kritische depositie waarde (KDW) en moeten onder de risicodrempel van 5% blijven. De risicodrempel van 5% (van de KDW) wordt hier gebruikt, conform het plan-MER (passende beoordeling) van de PAS. Tot slot wordt de gerealiseerde depositietrend (2015-2022) afgezet ten opzichte van de beoogde trend (2015-2030) rekening houdend met de doelstellingen van het Stikstofdecreet. De doorrekeningen van de cumulatieve impact gebeurt zowel met jaarspecifieke meteogegevens als met de data van een vastgesteld meteorologisch jaar (2017).

Beoordelingskader stationaire bronnen voor stikstofoxiden - Cumulatieve effecten

Het aantal NO_x-bronnen met individuele impactscore kleiner dan 1% schommelt in de periode 2015-2022 tussen de 600 en 650. In 2022 bedroeg de gezamenlijk emissie van deze bronnen 3.329 ton N, wat overeenkomt met 5,7% van de totale Vlaamse stikstofemissie in dat jaar.

De uitstoot van lokale NO_x-bronnen (tot ≈ 10 km van de ⁵SBZ-H) lag in 2022 in nagenoeg alle SBZ-H's (27 van de 38) lager dan in 2015. Dit was ook het geval voor de maatwerkgebieden. De cumulatieve depositie (Tabel 1) als gevolg van deze lokale emissiebronnen nam eveneens af, en bedroeg in 2021 en 2022 gemiddeld over de oppervlakte van de SBZ-H's minder dan 0,10% van de KDW. Voor de onderzochte emissiejaren bleef de maximale lokale cumulatieve impact van deze emissiebronnen onder de 5%-risicodrempel op de SBZ-H's. Dit betekent dat de gecumuleerde bijdrage van emissies van stationaire NO_x-emissiebronnen onder de drempel op zich niet hebben geleid tot een overschrijding van de KDW en er dus geen betekenisvolle effecten optreden omwille van de toepassing van de drempelwaarde van 1%.

Tabel 1: Impact van de gecumuleerde depositie van alle gekende stationaire NO_x-bronnen (Industrie & Energie) met individuele impactscore onder 1% op Vlaamse SBZ-H's voor de emissies 2015, 2021 en 2022. De mediaan en het gemiddelde zijn berekend over de oppervlakte SBZ-H.

Emissies Meteojaar	2015		2021		2022	
	2017	2015	2017	2021	2017	2022
Mediaan cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,06	0,06	0,04	0,00	0,03	0,03
Gemiddelde cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,13	0,12	0,09	0,02	0,08	0,07
Maximale cumulatieve depositie t.o.v. KDW op alle SBZ-H, in overschrijding op minstens 400 m² (%)	5,00	4,35	3,19	1,55	4,26	3,13

⁵ Bepaling van lokale stationaire bronnen werd technisch uitgewerkt in bijlage E van het plan-MER van PAS.

Beoordelingskader veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties voor ammoniak - Cumulatieve effecten

Het aantal NH₃-bronnen (veehouderijen en mestverwerkers) met individuele impactscore onder de drempel van 0,025% nam sinds 2015 met 15% toe tot ruim 10.000 bronnen in 2022. De stikstofemissie van alle bronnen onder de drempel bedroeg 2.201 ton N in 2022, wat een toename is met 37% t.o.v. 2015. De totale NH₃-emissies van de sector Landbouw namen echter met 9% af tussen 2015 en 2022. Er trad dus een daling op van het emissievolume van lokale bronnen boven de drempel en van andere landbouwemissies (zoals beweiden).

In nagenoeg alle SBZ-H's (35 van de 38 gebieden) is de stikstofemissie afkomstig van lokale NH₃-bronnen onder de drempel toegenomen in 2022 t.o.v. 2015. In de maatwerkgebieden Voerstreek en Turnhouts Vennengebied is sprake van een daling van de stikstofemissies, in de overige maatwerkgebieden was er een toename van minder dan 5 ton stikstof.

De cumulatieve impact van de NH₃-bronnen onder de drempel nam toe (Tabel 2). Zowel in 2021 als in 2022 bedroeg de cumulatieve depositie gemiddeld over de oppervlakte van de SBZ-H's minstens 0,20% van de KDW. De maximale lokale cumulatieve impact van NH₃-emissiebronnen onder de drempel lag voor emissies 2022 iets hoger dan de 5%-risicodrempel (5,40%). In 2022 werd de 5%-risicodrempel overschreden in één SBZ-H, hetzij beperkt (0,40%). Rekening houdend met het feit dat doorrekening van de NH₃-emissies met vaste meteogegevens (2017) nergens heeft geleid tot een overschrijding van de 5%-drempel, en er bovendien sprake is van een duidelijke daling van het emissievolume (en depositiedaling) boven de drempel, kunnen we stellen dat een lichte stijging van het depositievolume onder de drempel aanvaardbaar is.

Op basis van de beschikbare gegevens tot 2022 kunnen we dus stellen dat de gecumuleerde bijdrage van de emissies van NH₃-emissiebronnen onder de drempel op zich geen aanleiding hebben gegeven tot een overschrijving van de KDW. De toename van het emissievolume onder de drempel is enkel aanvaardbaar als kan worden aangetoond dat de totale NH₃-emissies blijven dalen en de dalende depositietrend niet wordt gehypothekeerd.

Tabel 2: Impact van de gecumuleerde depositie van stallen en mestverwerkers met individuele impactscore onder 0,025% op Vlaamse SBZ-H's voor de emissies van 2015, 2021 en 2022. De mediaan en het gemiddelde zijn berekend over de oppervlakte SBZ-H.

Emissies Meteojaar	2015		2021		2022	
	2017	2015	2017	2021	2017	2022
Mediaan cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,11	0,10	0,12	0,10	0,11	0,11
Gemiddelde cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,19	0,19	0,21	0,22	0,20	0,25
Maximale cumulatieve depositie t.o.v. KDW op alle SBZ-H, in overschrijding op minstens 400 m² (%)	3,03	3,51	3,30	4,28	3,14	5,40

Globale analyse van de beoordelingskaders voor stationaire bronnen NO_x en voor veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties NH₃ - Maximale cumulatieve depositiebijdrage en impact op de beoogde depositietrend

Zowel in 2021 als in 2022 lag de cumulatieve depositie afkomstig van de lokale bronnen onder de drempel gemiddeld over de oppervlakte van de SBZ-H's onder de 0,32% van de KDW en bedroeg maximaal 5,41% (Tabel 3). Dit is vooral te wijten aan de depositie afkomstig van de NH₃-emissiebronnen (Tabel 2). Belangrijk is opnieuw te vermelden dat het emissievolume van de lokale bronnen onder de drempel van 0,025% voor de emissies van 2022 is gestegen t.o.v. situatie 2015, maar dat de totale NH₃-emissies in 2022 zijn gedaald t.o.v. 2015.

Tabel 3: Impact van de gecumuleerde depositie van alle gekende lokale bronnen volgens het NH₃- en NO_x-kader met individuele impactscore onder de respectievelijke drempels op Vlaamse SBZ-H's voor de emissies van 2015, 2021 en 2022. De mediaan en het gemiddelde zijn berekend over de oppervlakte SBZ-H.

Emissies Meteojaar	2015		2021		2022	
	2017	2015	2017	2021	2017	2022
Mediaan cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,26	0,25	0,21	0,12	0,19	0,18
Gemiddelde cumulatieve depositie t.o.v. KDW over alle SBZ-H's (%)	0,32	0,32	0,30	0,24	0,28	0,31
Maximale cumulatieve depositie t.o.v. KDW op alle SBZ-H's, in overschrijding op minstens 400 m² (%)	5,28	4,66	3,95	4,28	5,08	5,41

Ondanks de stijging van het aantal lokale bronnen onder de drempels in de periode 2015-2022, daalde in 24 SBZ-H's, waaronder de 5 maatwerkgebieden, de daarmee samenhangende stikstofemissies. In 14 SBZ-H's is sprake van een emissietoename maar dit aandeel bleef klein t.a.v. de totale stikstofemissies in Vlaanderen. Het beperkt houden van deze emissies en van de cumulatieve impact ervan, is een belangrijke vereiste voor het gebruik van drempelwaarden in de beoordelingskaders. Daarnaast moet worden aangetoond dat het hanteren van de drempelwaarden de beoogde daling van de emissies en deposities door de emissiereducerende maatregelen niet hypothekeert.

Uit de analyse blijkt dat de deposities in alle, op één na, SBZ-H gebieden een dalende trend vertoont tussen 2015 en 2022. Wanneer we deze dalende trend vergelijken met de maximale cumulatieve depositiebijdrage van de lokale bronnen onder de drempelwaarden, stellen we vast dat de trend niet beïnvloed wordt door deze emissiebronnen. De dalende trend in 37 SBZ-H's is immers veel groter dan de maximale cumulatieve depositiebijdrage van de lokale emissiebronnen onder de drempels. Voor het jaar 2022 is de bijdrage van de bronnen onder de drempels bij de meeste SBZ-H minder dan 1% van de gemiddelde stikstofdepositie op het betreffende gebied. De gecumuleerde bijdrage van de emissie van de lokale NO_x- en NH₃-bronnen onder de drempels hebben de dalende trend van de deposities niet gehypothekeerd.

Beoordelingskader mobiliteitsgerelateerde projecten

De toepassing van de drempel in het beoordelingskader voor mobiliteitsgerelateerde projecten kan niet op dezelfde manier onderzocht worden als deze voor de overige beoordelingskaders. Hier wordt vooral gekeken naar de mate waarin de reeds vastgestelde gunstige depositietrend zich verder doorzet. De emissies van de sector Transport worden vooral bepaald door de subsectoren Wegverkeer en Scheepvaart. Tussen 2015 en 2022 namen de totale stikstofemissies van deze sector sterk af. Die emissiereductie vertaalt zich in een afname van de deposities. Over de periode 2015-2022 stellen we een afname met 45% in de deposities afkomstig van de sector Transport vast, van 1,8 kg N per ha in 2015 tot 1,0 kg N per ha in 2022 gemiddeld over alle SBZ-H's. Op basis van de cijfers van 2022 kunnen

we stellen dat de bestaande significant dalende trend zich ook na 2019 (laatste datapunt uit de passende beoordeling binnen het Plan-MER PAS) zich verder heeft doorgezet. Het gebruik van de drempelwaarde voor mobiliteitsgerelateerde projecten hypothekeert die daling dus niet.

Evaluatie beoordelingskaders: Conclusies

Vanwege het beperkte aantal vergunningsdossiers in de periode 23 februari – 30 november 2024 kunnen we ervan uitgaan dat de cumulatieve effecten van deze vergunningen zeer klein zijn, en dat die de dalende trend niet zullen hypothekeken. Naarmate een vollediger beeld verkregen wordt van de vergunningen die verleend zijn met toepassing van de drempelwaarden, kunnen de cumulatieve effecten ervan begroot en afgezet worden ten opzichte van de beoogde emissiedaling van de emissiereducerende maatregelen van het Stikstofdecreet.

Volgende conclusies worden gemaakt op basis van een evolutie van de emissies uit het verleden (2015-2022). Maatregelen van het Stikstofdecreet konden hierbij nog niet in rekening worden gebracht.

Uit de analyse van de emissiecijfers tot en met 2022 kan worden besloten dat tot de volgende rapportering, in 2026:

- er geen noodzaak is tot aanpassing van de drempelwaarde binnen het beoordelingskader voor stationaire bronnen van stikstofoxiden;
- er evenmin een noodzaak is om de drempelwaarde binnen het beoordelingskader voor ammoniak voor veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties aan te passen;
- de gunstige depositietrend van de sector Transport wordt bevestigd, waardoor de huidige drempelwaarde voor mobiliteitsgerelateerde projecten behouden kan worden.